

УНИВЕРЗИТЕТ У БЕОГРАДУ
ФАКУЛТЕТ БЕЗБЕДНОСТИ
НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ

Одлуком Наставно-научног већа Факултета безбедности Универзитета у Београду, број 36/19 од 28.01.2013. године, именована је Комисија за оцену докторске дисертације кандидата мр Дарка Матијашевића, под насловом „Безбедност југоисточне Европе – константа стратешких концепата НАТО-а“, у следећем саставу:

1. Проф. др Радомир Милашиновић, председник
2. Проф. др Владимир Цветковић, члан,
3. Проф. др Драган Симић, члан.

Комисија је темељно проучила и прегледала наведену докторску дисертацију и на основу изнетог мишљења свих њених чланова Наставно-научном већу Факултета безбедности подноси следећи

Р Е Ф Е Р А Т

1. Основни подаци о кандидату и дисертацији

Дарко (Милан) Матијашевић, рођен 10.07.1968. године у Хрватској Костајници, Република Хрватска, где је и завршио своје основно школовање, 1974-1982. године (8 година). У периоду 1982-1986. године (4 године), похађа Војну гимназију у Загребу, те од 1986-1991. године (5 година, 10 семестара), Војно-техничку академију у Загребу и стиче основно звање дипломирани инжењер саобраћаја и чин поручника Војске СФРЈ (Војске Југославије).

Похађао је последипломске студије на Факултету организационих наука у Београду, Организација и развој кадрова, 1997-2002. године (2 године, 4 семестра), а 2002. године одбранио магистарски рад „Покретљивост кадрова у државној управи“ и стекао звање магистра техничких наука. Похађао је и Мастер студије о међународној политици 2003/2004 у Бриселу, Европски центар за међународно истраживање и стратегију CERIS - у партнерству са Универзитетом Париз Југ-ХИ (Master of Arts in International Politics - Centre Européen de Recherches Internationales & Stratégiques-CERIS, Brussels, in partnership with the Collège d' Etudes Interdisciplinaires, Université Paris Sud-11) , једна година, 10 модула, положени модули, у току 2012/2013 одбрана мастер рада.

У периоду 1991-1995. године, као активни официр Војске Републике Српске, у Бањалуци, Република Српска (БиХ) врши дужности од командира вода, чете и самосталног батаљона. У току 1995-1996. године врши дужност Заменика, а потом Команданта (Директора) Средњих техничких школа Војске Републике Српске. У

периоду 1997-1998. године обавља функцију помоћника Начелника Генералштаба Војске Републике Српске (Начелник саобраћајне управе Генералштаба). У периоду 1998-2000. године врши функцију шефа Кабинета министра одбране Републике Српске. Од 2000-2004. године налази се на функцији војно-дипломатског представника Босне и Херцеговине при Мисији БиХ при НАТО и ЕУ у Бриселу. Војну каријеру прекида у чину пуковника 2004. године. У периоду 2004-2006. године обавља функцију министра унутрашњих послова Републике Српске, а 2006-2007. године налази се на функцији саветника Председника Републике Српске за међународне односе. Од 2007. године врши функцију председника Управног одбора Привредног друштва за грађење, ремонт и одржавање пруга - ЗГОП а.д. Нови Сад, Република Србија (2007-2009), Председника Холдинг корпорације КОМГРАП а.д. Београд (са ћеркама фирмама у Републици Црној Гори, Босни и Херцеговини и Републици Хрватској) у периоду 2007. године до данас, те од 2009. године па до данас врши функцију председника Надзорног одбора Предузећа за ремонт пруга, Скопље (Р. Македонија). Оснивач је и власник Предузећа за консалтинг ПРОПРИУС ГРУПА д.о.о. Београд, Република Србија. Председник је Скупштине Фудбалског клуба КОМГРАП (I Београдска лига).

У периоду 1998-2001. године је био члан уређивачког одбора Центра за стратешке студије и члана савета Дефендологија центра за безбедносна, социолошка и криминолошка истраживања у Бањалуци, Република Српска, Босна и Херцеговина. Тренутно је члан Савета Европског дефендологија Центра у Бањалуци, РС, БиХ.

Кандидат мр Дарко Матијашевић је учествовао на више међународних скупова, семинара и конференција у земљи и иностранству и то:

Ø Похађао више од двадесет семинара и курсева из области одбране, међународних односа, социолошких и историјских наука у Немачкој (NATO School Oberammergau and George C. Marshall European Center for Security Studies, Germany), Швајцарска, Аустрија, Белгија, УК и др., а неки су: „MILITARY SUPPORT TO CIVILIAN AUTHORITIES“, ОЕБС, Бањалука, 29.11-01.12.1998.; “Confidence Building in a Defense Reduction Environment”, GEORGE C. MARSHALL, Seefeld, Austria, 07-09. 01. 1999.; НАТО Школа (SHAPE), „NATO Курс за сарадњу у безбедности за више особље одбране“, Oberammergau, Germany, 16-23.01.1999.; „OSCE – Seminar on Security Studies“, ОЕБС, Сарајево, 25-27.06.1999.; „Humanitarian International Operations and Co-operation between Armed Forces and Non-governmental Organisations“, НАТО, Неум, БиХ, 20-22.03.2000.; „Expanded Defence Committee Round Table“, ОЕБС, Thun, Switzerland, 22-26.04.2001.; „The Sales & Marketing challenge in Aerospace and Defence“, EU, May, Munich, Germany, 2001.; „6th Forum Europe Defence Industries Conference“, EU, Brussels, 22.5.2001.; „NATO SECURITY COOPERATION COURSE FOR BOSNIA-HERZEGOVINA DEFENCE OFFICIALS“, NATO, NATO School Oberammergau, Oberammergau, Germany, 25-29-06.2001.; „Security Co-operation Course“, THE NATO SCHOOL (SHAPE) Oberammergau, Oberammergau, Germany, 28.04-02.05.2003.; „8th International Summit on Transnational Crime“, OSCE, Monaco, 31.10-02.11.2006... На одређеним семинарима, курсевима је имао презентације и предавања (период 1998-2007).

Ø У току 1999. године, септембар-новембар, похађао је шестонедељни курс Општег језика и оријентације према Уједињеном краљевству, Колеџ Рипон/Јорк, Универзитет Литс, УК (School of International Education,

Ripon & York A College of the University of Leeds, the course consisted of a total of 6 weeks instructions).

- Ø Презентације и ушешћа је имао на више конференција организованих од стране Међународног центра за стратешке студије Вашингтон, САД, 2005, (International Strategic Studies Association (ISSA) Washington DC, USA), Међународном центру за светску политику, Вашингтон, 2005, 2006 (The Institute of World Politics (IWP), Washington DC, USA, и на Форуму Глобална панел фондација, Берлин, Немачка, 2005 (Global Panel Foundation Berlin, Germany).
- Ø Презентације је имао и на одборима и пододборима за одбрану, безбедност и тероризам у Конгресу САД (2004-2007).

Кандидат мр Дарко Матијашевић је учествовао у следећим научно-истраживачким пројектима, како у земљи тако и у иностранству, на билатералном и мултилатералном нивоу:

- Ø У периоду 1998-2001. године је био члан уређивачког одбора Центра за стратешке студије, Министарства одбране Републике Српске, учесник низа пројеката из домена одбране и безбедности (укључујући публикације, научне скупове, зборнике радова), у домену рада наведеног Центра,
- Ø У периоду 1998-2001. године био је члан Савета Дефендологија Центра, у домену безбедоносних, криминалистичких, социолошких и политичких области, што је подразумевало низ пројеката, публикација као и активног рада у Савету Часописа Дефендологија, Бањалука, Република Српска, БиХ.
- Ø У периоду 2001-2004. године је био учесник у раду Комисије за реформу система одбране у БиХ, са позиције војно-дипломатског представника БиХ у НАТО и ЕУ, вођеног од стране Председништва БиХ и Високог представника у БиХ. Акредитацију је имао од стране Председништва БиХ и НАТО.
- Ø У периоду 2004-2006. године је био званични представник (носилац) активности у процесу Реформе полицијских структура у БиХ, као званични преговарач, представник Републике Српске, номинован по одлукама Високог Представника БиХ и Владе/Скупштине Републике Српске.
- Ø У периоду 2006-2007. године учествује у раду/ пројекту имплементације Одлуке о специјалним и паралелним везама Републике Српске и Републике Србије, по одлуци Председника Републике Српске, са позиције саветника председника, конкретизација активности за Уговор који је потписан 2006. године и друго.
- Ø У периоду 2012. године и даље је члан Савета Европског дефендологија центра, за научна, политичка, економска, социолошка и криминолошка истраживања, Бањалука Република Српска, БиХ, у коме учествује у припреми и имплементацији низа научно-истраживачких пројеката, скупова, и укупног рада Центра. Посебно, учесник је, члан у Рецензентском одбору у Годишњаку Европског Дефендологија Центра, Година 1., Број 1., издатог 2012. године.

Кандидат је објавио (или у процесу) следеће стручне/научне чланке из области безбедносних, социолошких и интердисциплинираних области:

- Ø мр Александар Вулин, потпуковник Дарко Матијашевић, дипл. инж.: „Неки елементи српског духовног простора и његов однос према систему одбране“, Зборник радова, Министарство одбране Републике Српске, Центар за стратешке студије, Глас Српски, Бањалука, 2000.
- Ø мр Дарко Матијашевић: „Системски приступ државној управи као организацији“, Годишњак Европског Дефендологија Центра, Број 1., Година 1, COBIS.BH-ID 33455176, Бањалука, 2012. године.
- Ø Кандидат је у јануару 2013. године предао прегледни рад уређивачком одбору „Социолошки аспекти управљања у организацији“ уређивачком одбору научног часописа Социолошки преглед, очекује се прихватање и објављивање рада у току 2013. године.
- Ø Кандидат је израдио научни пројекат-мастер тезу „Југоисточна Европа-значајна детерминанта у свеукупном европском одговору на изазов тероризма“, која је 15.01.2013. године прихваћена од стране Академског борда-ЦЕРИС, Европског центра за међународну политику и стратегију-у сарадњи са Универзитетом Париз Југ-11, Брисел, те је заказана одбрана рада у јуну 2013. године.

Докторска дисертација мр Дарка Матијашевића, под насловом „Југоисточна Европа – константа стратешких концепата НАТО-а“, написана је на 426 стране, од чега основни текст чини 396 страна, а осталих 30 страна обухватају, резиме рада, попис коришћене литературе, прилоге и биографију аутора. Попис литературе садржи 309 библиографских јединица. Приликом израде дисертације кандидат је користио домаћу и страну научну и стручну литературу, у штампаној и електронској верзији, те лексиконе и стручне речнике. Текстуални део рада подржан је са 11 слика, осам схематских приказа и две табеле.

Структура дисертације обухвата резиме, пет међусобно повезаних поглавља, закључна разматрања, попис литературе и прилоге, и то: *Резиме* (II-V), *Уводна разматрања* (стр. 1-13); *Геополитичка димензија као основа безбедносног аспекта у друштвеним односима* (стр. 34-49); *Безбедност југоисточне Европе као значајан геополитички аспект савремених међународних односа* (стр. 49-109); *Стратешки концепти НАТО-а и еволуција НАТО-а у односу на нове безбедносне изазове* (стр. 109-337); *Безбедност југоисточне Европе као константа стратешких концепата НАТО-а* (стр. 337-386); *Закључна разматрања* (стр. 386-397); *Литература* (стр. 397-409) и *Прилози* (стр. 409-415).

2. Предмет и циљ дисертације

Предмет спроведеног истраживања је у вези са општом тематиком безбедности, као врло комплексним појмом. Неспорно је да је шире одређење појма безбедности везано како за индивидуалну, али и националну, државну, али и наднационалну. У појмовном и географском смислу, али и у смислу приступа, филозофије геополитичке реалности, југоисточна Европа или Балкан има врло битно и специфично место не само у општим историјским раздобљима, кроз специфичне и врло изражене безбедносне

догађаје који су у корелацији са политиком, условљавали или били условљени да одређују значајна раздобља и као шире и дугорочније трендове политике и геополитике, не само у Европи. Такође, колективна безбедност, институционализовање безбедности у наднационалне оквиру је историјска категорија, а врло присутна и на просторима Европе, тиме и југоисточне Европе. НАТО, као кључни и једини политичко-безбедносни савез на северној хемисфери је врло комплексан конгломерат са политичким, безбедносним, војним али и економским обележјима. Сваки од појмова је врло комплексан за научно дефинисање али и анализу и научни приступ.

Кандидат указује на укупну научну комплексност сагледавања и увезивања кључних појмова, суштинске везе безбедности, колективне безбедности, Европе и југоисточне Европе, институционализовање категорије безбедности у НАТО-у али и ЕУ, као и потенцијалну асиметрију безбедности у ове две организације али и на будуће правце развоја тих односа.

Приликом елаборације проблема истраживања, кандидат констатује да се проучавањем проблема истраживања долази до одређених закључака о недостацима, који су базирани на комплексности тематике, субјективном приступу, зависно од многобројних и вишезначних интереса о питању персоналних и институционалних, политичких и безбедносних интереса.

Узимајући наведену сложеност и сва ограничења која су потом везана у досадашњем приступу, кандидат даље фокус усмерава на идентификацију, дескрипцију и класификацију кључних безбедносних детерминанти у југоисточној Европи у контексту тренутне историјске реалности постојања и еволуције НАТО-а као наднационалног безбедносног савеза.

Од свог формирања 1949. године, НАТО је у континуитету вршио прилагођавање новим или тренутним безбедносним условима на ширем геополитичком простору северне хемисфере. У ту сврху је израђено и усвојено седам Стратешких концепата, а који су по својим специфичностима везани за три развојна или историјска периода НАТО-а: период хладног рата, период непосредно по завршетку хладног рата и период после напада на Светски трговачки центар 11. септембра 2001. године у Њујорку. У периоду блоковске конфронтације, израђена су четири Стратешка документа у условима који су били карактеристични за овај период блоковске конфронтације на линији Запад-Исток, развоја средстава за масовно уништење и опште трке у наоружању, те неколико кризних регионалних сукоба који су могли прерасти у глобални сукоб.

Југоисточна Европа је термин који има посебно широку употребу после окончања хладног рата, односно распада СССР-а. Најновији Седми стратешки концепт НАТО донесен је у току 2010. године и он је имао додатне елементе еволуције, прилагођене, опет, геополитичким односима, који је поред постојеће димензије и базичних одредница из претходног стратешког концепта, обликовао приступ и ка димензији енергетске безбедности, софистицираних облика савременог ратовања уз константу и истрајавање на кохезији и кључном вођству САД у глобалној димензији али димензији Европе у географском али и геополитичком смислу.

У историјском смислу, југоисточна Европа и Балкан су дуже времена били синоними, али новији историјско-политички контекст издваја југоисточну Европу као комплекснији и шири појам.

Еволуцијом НАТО-а, али и саме Европске уније, тражио се адекватан израз за „остатак Европе“, који није био интегрисан у НАТО и ЕУ, а има и географско одређење

као и ово наглашено политичко-безбедносно. На овај начин се истакла и нова димензија у односу ове две организације према овом делу Европе, посебно у смислу ширења утицаја на овај простор, групу држава које се налазе унутар и њихово интегрисање или везивање за политичко-безбедносни оквир НАТО-а и ЕУ.

Кандидат констатује да је сарадња између НАТО-а и земаља партнера у централној и источној Европи базирана на политичком и институционалном нивоу, сарадњи на одбрамбеном и војном плану, и на пољу управљања кризама и операцијама очувања мира. Но, савремени и комплексни безбедносни услови, комплексност увезивања геополитичког и безбедносног аспекта, међународних односа и акцелерација истих заснована на општим начелима процеса глобализације, нужно доводе до атрактивности тематизације проблема. Имајући у виду све ове димензије, очигледно је да постоје доста субјективни приступи у анализи и дефинисању наведеног проблема.

С обзиром на наведено, као и на посебно позиционирање простора југоисточне Европе, у вишедимензионалном смислу, предмет истраживања се, према кандидату *дефинише као идентификација и класификација безбедносних детерминанти у југоисточној Европи као константа стратешких концепата НАТО-а.*

Досадашњи приступи тематици безбедносних детерминанти и безбедности уопште постављани су у оквиру ширег политичког аспекта или ужег одбрамбено-војног аспекта. Такође, југоисток Европе се, са становишта елемената безбедносних детерминанти парцијално посматрао, или деломично „увезивао“ у еволутивне фазе развоја НАТО-а.

Кандидат стога, као базични *научни циљ* рада дефинише систематизовање досадашњих сазнања о безбедности и безбедносним детерминантама у југоисточној Европи и идентификација њихове везе са еволутивним развојем и прилагођавањем стратешких концепата НАТО-а, а што би подразумевало идентификацију, дескрипцију и на крају, класификацију кључних елемената безбедности југоисточне Европе, њихове међузависности и везе у широј перцепцији постојања и еволуцији НАТО-а. Такође, овакав приступ би допринео и даљим појашњењима суштинских и термилолошких одредница у целокупно разматраној области и тематици.

У практичном смислу, према кандидату, резултати истраживања треба да допринесу бољем разумевању тематике, а што може бити посебно значајно за развијање и прилагођавање стратегија превенције и управљања безбедносним ризицима у југоисточној Европи на националном и ширем наднационалном нивоу.

3. Основне хипотезе од којих се пошло у истраживању

С обзиром на претежно квалитативни и експлоративни карактер спроведеног истраживања, оно је засновано на базичном али и степенованом односу у хипотетичком оквиру који је обухватио испитивање комплекса следећих претпостављених интеракција:

1. Безбедност и безбедносне детерминанте југоисточне Европе представљају значајне елементе у настајању и еволуцији НАТО-а,

2. Наведене детерминанте представљају константу у свим стратешким концептима НАТО-а,

3. Безбедност југоисточне Европе има значајно место у редефинисању будућих глобалних концепата колективне безбедности.

У закључним разматрањима дисертације, кандидат посебну пажњу посвећује објашњењу резултата истраживања, где закључује да безбедност југоисточне Европе има доказану константу и вишедимензионалну улогу и значај у свим стратешким концептима НАТО-а.

Наведено аргументује са констатацијом да се елаборацијом и анализом стратешких концепата НАТО-а и пратећих (доступних) докумената и осталих јавних докумената по питању функционисања НАТО-а могу уочити два битна угла посматрања тематике. По основу две референтне позиције, аргументује изнесене констатације али и суштинску димензију у приступу предмету истраживања. Прва референтна тачка јесте анализа позиционирања и односа НАТО-а према безбедносној димензији југоисточне Европе, док је друга заснована на апстраховању битних елемената безбедности југоисточне Европе као детерминанти стратешких концепата НАТО-а.

У крајњем, кандидат констатује да су све хипотезе од којих се пошло у истраживању научно потврђене, са чиме је сагласна и ова Комисија.

Начин истраживања и избор метода одређени су дефинисаним проблемом истраживања, теоријским и операционализованим предметом истраживања, претпостављеном хипотетичком основом и комплексношћу предмета истраживања.

Истраживање овако комплексне области нужно је наметало мултиметодски приступ, захтевало комплементарну анализу доступних података, као и компарацију са изведеним подацима и констатацијама по основу наведене анализе. Реч је о доминантно квалитативном истраживачком приступу, а недовољна теоријска изграђеност је условила претежно експлораторну природу успостављених истраживачких захтева.

Дефинисани предмет истраживања захтевао је употребу одговарајућих научних метода којима су обухваћени сви релевантни извори сазнања. С обзиром на мултидисциплинарност тематике, истраживање је захтевало комплементарну анализу доступних података, као и коришћење више научних метода истраживања. Због наведене комплексности у раду су анализирани садржаји из различитих извора података и то:

- Ø научних и стручних радова, који се баве безбедношћу у југоисточној Европи, НАТО-ом и глобалном безбедношћу и уопште међународним односима и геополитиком;
- Ø историјске грађе која је доступна, а која се бави наведеном тематиком;
- Ø научних и стручних, истраживачких пројеката;
- Ø институционалних извора, како међународних, тако и националних;
- Ø међународних докумената, који се односе на предмет истраживања;
- Ø позитивних прописа који се односе на безбедност и безбедносне ризике.

Паралелно, током истраживања, пре свега путем метода анализе садржаја различитих доступних, јавних докумената, стварана је искуствена грађа релевантна за извођење закључака о испитиваној појави.

У циљу постизања што већег степена поузданости и обухватности, спроведено истраживање је обухватило како анализу различитих извора података, тако и комплементарно коришћење различитих истраживачких метода:

- Ø анализа историјских докумената,

- Ø анализа научне и стручне литературе,
- Ø метод анализе садржаја,
- Ø метод триангулације.

4. Кратак опис садржаја дисертације

Истраживање комплексног садржаја пројектованог предмета истраживања реализовано је у пет логичких целина, тј. поглавља.

У првом поглављу дисертације под насловом „Уводна разматрања“ (стр. 1-13), формулисани су проблем и предмет истраживања, постављен научни и практични циљ истраживања, дефинисан је хипотетички оквир истраживања, начин и методологија истраживања, као и научна и друштвена оправданост истраживања.

У другом поглављу дисертације под насловом „Геополитичка димензија као основа безбедносног аспекта у друштвеним односима“ (стр. 34-49), кандидат је анализирао геополитичку димензију, као основу савременог безбедносног аспекта у друштвеним односима, а у том смислу и позицију Европе и југоисточне Европе. Дефинисањем геополитике као основе и кључних репрезентата у историјском контексту, размотрен је овај геополитички аспект и просторна али и безбедносна димензија југоисточне Европе и релације између ових димензија. Представљени су базични теоријски и инструментални геополитички приступи у општем смислу са импликацијама на простор Европе и последично југоисточне Европе. На овај начин се у логичком смислу креирао контекст за повезивање геополитичког основа и димензије са безбедносном димензијом у научном смислу, као и непосредног просторног подручја југоисточне Европе, како са општег, тако и одређеног историјског основа, са непосредним импликацијама на безбедносни аспект југоисточне Европе.

У трећем поглављу дисертације под насловом „Безбедност југоисточне Европе као значајан геополитички аспект савремених међународних односа“ (стр. 49-109), кандидат је посматрао и анализирао југоисточну Европу у димензији безбедности као детерминанте и значајног чиниоца геополитичких и уопште савремених међународних односа. У овом контексту посебно је посматран однос безбедности и југоисточне Европе у просторном и политичко-филозофском смислу, а у оквиру базичних одредница безбедности као науке и њених битних детерминанти. Паралелно, представљен је и корелациони однос југоисточне Европе и геополитичке димензије Евроазије, у контексту посматрања овако постављеног блискоисточног безбедносног крака, али и шире димензије овог приступа ка општој безбедносној димензији и значају југоисточне Европе у овом смислу. Исто тако, сагледана је детерминанта распада СССР-а у контексту општих геополитичких промена крајем XX века и импликација наведених промена на југоисточну Европу у, елаборираној, безбедносној и геополитичкој димензији.

Четврто поглавље, „Стратешки концепти НАТО-а и еволуција НАТО-а у односу на нове безбедносне изазове“ (стр. 109-337) примарно се бави непосредним настанком и еволуцијом НАТО пакта, превасходно кроз његове стратешке концепте. Кандидат сагледава геополитичке одреднице формирања НАТО савеза, повезујући ову димензију у временском и просторном одређењу са југоисточном Европом, са одредницама историјског контекста краја II светског рата, али и уз повезивање општих геополитичких, већ елаборираних теорија као битних одредница и опште основе за настанак НАТО пакта и његову еволуцију. НАТО пакт, његово установљавање, адаптација и еволуција је сагледана кроз разматрање, анализу и издвајање битних специфичних обележја свих седам стратешких концепата НАТО. Кандидат закључује,

након комплексне анализе сваког појединачног стратешког концепта НАТО-а, анализе еволуције и комплекса односа НАТО-а у геополитичкој равни и равни међународних односа, значајну димензију НАТО пакта у његовом инструменталном смилсу. Сами стратешки концепти НАТО-а представљају инструментални приступ у пракси НАТО-а као геополитичког субјекта савремених међународних односа. Европа и југоисточна Европа имају своје утемељење у општем, ширем геополитичком контексту ове димензије. Ово се превасходно односи на значај и позицију Европе и југоисточне Европе, која је у историјском контексту и у савременим условима елаборирана са становишта савремених геополитичких односа, пре свега општих теорија Мора и Копна. Сведено на концептуални инструментални приступ по основу стратешких концепата НАТО-а у пракси Европа и југоисточна Европа своју значајну позицију добијају у самим геополитичким одредницама за формирање НАТО-а. Целокупни географски али и укупни геополитички и безбедносни простор Европе и југоисточне Европе је био врло значајан за велике силе непосредно пред II светски рат, а ова константа остаје у целокупном посматраном хладноратовском периоду, као и у периоду нестанка хладног рата (крај 1980-их година) али и у условима нових безбедносних и општих геополитичких услова детерминисаних реалностима и изазовима XXI века.

У Петом поглављу дисертације под насловом „Безбедност југоисточне Европе као константа стратешких концепата НАТО-а“ (стр. 337-386), кандидат сагледава и повезује димензију безбедности југоисточне Европе као константу стратешких концепата НАТО, засновано на претходним елаборацијама, потом општих геополитичких одређења, инструментализације истих у контексту НАТО савеза, те његове еволуције и формализације кроз стратешке концепте. У овом смислу приступ је био заснован на посматрању односа са две референтне тачке и то: са позиција односа специфичних димензија стратешких концепата НАТО, формализованих у стратешким концептима ка безбедносној димензији југоисточне Европе и са становишта елемената безбедности југоисточне Европе, који се неспорно појављују као детерминанте стратешких концепата НАТО и његове еволуције. Позиција односа специфичних стратешких димензија стратешких концепата НАТО-а, према југоисточној Европи сагледана је са следећег становишта. Већ у Оснивачком акту НАТО-а наглашава се безбедносни и војни сегмент Савеза, а то је колективна безбедност, заснована на инструментима политике УН, а у оперативном смислу се чланом 5. Оснивачког акта апострофира безбедносни елемент и димензија да, било који оружани напад на једну или више чланица Савеза, уз наглашавање европских земаља и Северне Америке, подразумева и војни акт против целокупног Савеза. Исто подразумева и војни, безбедносни аспект одговора Савеза на овакав изазов. Кандидат, на основу претходне анализе уочава да, овај аспект, безбедносна димензија Европе и југоисточне Европе остаје константа, заснована на Оснивачком акту НАТО-а у свим стратешким концептима НАТО-а у наредном периоду. Безбедносни аспект у приступу НАТО-а, кроз његове стратешке концепте, се према кандидату може сагледати кроз неколико специфичних обележја у приступу ка југоисточној Европи. То је однос организацијске структуре НАТО-а и простора југоисточне Европе, финансијска и логистичка помоћ НАТО-а југоисточној Европи и однос НАТО-а ка безбедносном и политичком идентитету Европе а тиме и југоисточне Европе. Безбедносну димензију југоисточне Европе, са становишта елемената безбедности југоисточне Европе, који се неспорно појављују као детерминанте стратешких концепата НАТО и његове еволуције, кандидат сагледава са следећег становишта. У овом смислу, сада са становишта посматрања безбедносне димензије југоисточне Европе, која је неспорно потврђена као константа у НАТО стратешким концептима, издвојени су и неки од базичних елемената који се појављују као константе у свим стратешким концептима НАТО и обједињују

комплекс значаја безбедности југоисточне Европе у односу на укупни доктринарни и геополитички значај НАТО пакта. То су, не искључујући и постојање додатних, следећи елементи: 1. укупни безбедности капацитет сваке појединачне државе и група држава, посматраног у функцији ширег европског идентитета; 2. географски положај сваке појединачне државе као и целог географског подручја југоисточне Европе и 3. индивидуални државни природни и привредни ресурси, укључујући и популацију, те такође кумулативни и квалитативни допринос југоисточне Европе као засебног ентитета у овој димензији. На овај начин, кандидат сублимира целокупни приступ на апстраховане, специфичне елементе, који управо са две референтне тачке потврђују базичну хипотетичку основу о безбедности југоисточне Европе као константи стратешких концепата НАТО-а.

У „Закључним разматрањима“ (стр. 386-397), на кондензован начин сачињен је сублимат целокупне посматране димензије, непосредно исказана потврда постављених хипотеза истраживања и оправданост методолошког и општег научно-истраживачког приступа у општем контексту научне и друштвене оправданости рада и спроведеног истраживања као и обраде предметне, комплексне и мултидисциплинарне тематике. Истовремено, моделиран је процесни однос базичних безбедносних елемената југоисточне Европе као константи стратешких концепата НАТО-а, у ширем контексту регионалне и шире безбедности, као и геополитичких и општих међународних односа.

5. Остварени резултати и научни допринос дисертације

Докторска дисертација кандидата мр Дарка Матијашевића под насловом „Безбедност југоисточне Европе - константа стратешких концепата НАТО-а“ је за свој основни циљ имала да истражи и анализира базичне елементе безбедности југоисточне Европе, који су као константа стратешких концепата НАТО-а детерминишући фактори инструментализације али и политичко-филозофског оквира и основе НАТО савеза. Исто тако, на овај начин се створио основ за сагледавање контекста југоисточне Европе у вишедимензионалном смислу, у смислу односа, преваходно са безбедносног аспекта али и аспекта међународних односа и геополитике са општим, глобалним светским процесима и трендовима у перспективи.

У оквиру дисертације, истражени су сви елементи и аспекти безбедносне димензије југоисточне Европе, као константе стратешких концепата НАТО-а, а како је то и дефинисано предметом истраживања. У складу са пројектованим проблемом и циљевима истраживања, научно-теоријски допринос дисертације се огледа у следећем:

1. Спроведено истраживање употпуњује теоријска знања о базичној и феноменолошкој димензији НАТО савеза, геополитичким основама његовог настајања, еволуцији али и специфичности односа овог наднационалног безбедносног-политичког савеза са општим, базичним основама геополитике, њене инструментализације али и глобалним, савременим међународним односима.
2. Спроведено истраживање пружа допринос појмовном и практичном одређењу у контексту поимања геополитичких односа, међународних односа, инструментализације ових теоријских основа у пракси, кроз призму науке о безбедности и апликативну вредност НАТО савеза, као безбедносно-политичког савременог наднационалног (регионалног/глобалног) ентитета.
3. Важан допринос овог истраживања се огледа у томе што су на систематичан начин идентификовани базични елементи безбедности југоисточне Европе као

константе и детерминанте стратешких концепата НАТО-а, а тиме и значајни фактори „политичко-филозофске“ супстанце НАТО савеза али и ширег геополитичког контекста.

4. Осим идентификације, кандидат је извршио и темељну, научно засновану класификацију и систематизацију стратешких концепата НАТО-а, средстава, техника, и методологије у еволуцији НАТО по основу стратешких концепата а са непосредним процесним интеракцијама са геополитиком и глобалним међународним односима.
5. У функцији потпуног научног објашњења истраживане појаве, извршена је и класификација елемената безбедности југоисточне Европе, као константи у стратешким концептима НАТО-а, његовој еволуцији, а што представља значајну теоријску и научну основу за будућа научна проширења и систематизовања научног фонда у овој и непосредно блиским научним и практичним областима.
6. Спроведено истраживање је потврдило базичне хипотетичке поставке о безбедности југоисточне Европе као константи стратешких концепата НАТО-а, што даје нови квалитативан допринос сагледавању места, како науке о безбедности у односу на геополитику и међународне односе, тако и имплицитно југоисточне Европе у овом контексту.
7. Истраживање има предиктивну функцију јер идентификује безбедносне чиниоце који се недвосмислено издвајају као специфична обележја, чиме постају основа за апстраховани приступ, односно као основа процесног приступа, моделирања и предвиђања будућих трендова и перспектива у глобалним и међународним односима а кроз призму науке о безбедности.
8. У оквиру истраживања понуђен је процесни (системски) модел односа елемената безбедности у југоисточној Европи као детерминанти стратешких концепата НАТО-а. Наведени модел може послужити као универзални, апликативни модел за сагледавање широког спектра, не само базичних детерминанти безбедности у односу на одређену инструменталну геополитичку манифестацију, него и за општа и шира одређења у пољу науке о безбедности и интердисциплинарних наука.
9. Спроведена анализа специфичних елемената, комплекса димензије безбедности југоисточне Европе и односа према НАТО пакту и његовој еволуцији потврђује историјски значај ове димензије и потврду несумњиве „геополитичке“ употребне вредности и специфичности безбедности као феноменологије али и простора југоисточне Европе у овом контексту, са давањем исто тако неспорне научне и практичне подлоге за шири и дубљи научни приступ у овој интердисциплинарној области.
10. Спроведено истраживање пружа сазнања на нивоу научне дескрипције, класификације и објашњења, због чега представља основу која омогућава даља истраживања у, већ истакнутој, комплексној интердисциплинарној области.

На основу изнетих констатација, Комисија констатује да докторска дисертација кандидата мр Дарка Матијашевића представља значајан допринос научном сазнању у области наука безбедности.

6. Закључак и предлог Комисије

На основу анализе и критичке оцене докторске дисертације, Комисија је једногласно закључила:

1. Докторска дисертација кандидата мр Дарка Матијашевића под називом „Безбедност југоисточне Европе - константа стратешких концепата НАТО-а“ је урађена у складу са пројектом дисертације на који је дало сагласност Наставно-научно веће Факултета безбедности и Веће научних области правно-економских наука Универзитета у Београду.
2. Докторска дисертација кандидата мр Дарка Матијашевића је резултат самосталног теоријског рада и спроведеног истраживања кандидата и у њему су систематизована постојећа научна знања и сазнања до којих се дошло спроведеним истраживањем. У том погледу, рад представља допринос наукама безбедности.
3. Рад је писан стручним језиком и адекватним стилем, разумљивим за читаоце. Кроз јасан и прегледан ток излагања у раду је изложен низ релевантних научних и стручних информација које су систематизоване, уопштене и повезане у компактну целину што даје солидну основу за будућа истраживања.
4. Докторска дисертација је имала и одређене мање недостатке које је Комисија констатовала и предочила кандидату, а који су се углавном односили на ширину и обимност обухвата у појединим деловима. Међутим, они нису таквог значаја да би умањили општи квалитет који се захтева од докторске дисертације. Кандидат је ове примедбе размотрио и на основу њих је извршио додатне корекције рада, што је допринело усавршавању коначне форме и изгледа докторске дисертације.
5. На основу свега изнетог, имајући у виду напред изнете анализе, значај и резултате истраживања, Комисија позитивно оцењује урађену докторску дисертацију и сматра да су се тиме стекли услови за одобравање јавне одбране докторске дисертације кандидата мр Дарка Матијашевића, те једногласно Наставно-научном већу Факултета безбедности Универзитета у Београду

ПРЕДЛАЖЕ

1. Да Наставно-научно веће Факултета безбедности прихвати позитивну оцену докторске дисертације кандидата мр Дарка Матијашевића, под насловом: „Безбедност југоисточне Европе-константа стратешких концепата НАТО-а“.
2. Да стави на увид јавности оцењену дисертацију и саму оцену у законски предвиђеном року и да своју одлуку о оцени подобности дисертације за јавну одбрану упуту Већу научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, ради давања сагласности на исту.
3. Да по добијеној сагласности Већа научних области правно-економских наука Универзитета у Београду, образује Комисију за одбрану и одобри јавну одбрану ове докторске дисертације.

КОМИСИЈА

У Београду, 05.02.2013.

1. Проф. др Радомир Милашиновић, председник
2. Проф. др Владимир Цветковић, члан
3. Проф. др Драган Симић, члан